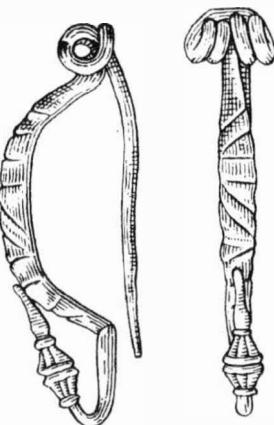

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESkoslovenské akademie věd
v Brně

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1972

BRNO 1973

Probe Nr. 440, A. Nr. 352/73/3 — Messer (Objekt P 68/143): Packungen im Rücken, die Schneideanschweissung mit einer Metallzwischenschicht, die durch 2 % Nital nicht ätzbar ist, und mit zwei Perlithzonen. Gehärtet.

Probe Nr. 438, A. Nr. 352/73/1 — Messer ohne Dorn (Objekt P 68/152): ziemlich schlechte Arbeit; Packungen — wahrscheinlich geschweisst jedoch nicht sicher. Gehärtet.

Die Grabung wird im Jahre 1973 mit der Abdeckung einer Fläche direkt in der Flur „Dorfstat“ (Erhöhung des westlichen Zipfels der Sporenlage) fortsetzen, wo aufgrund vorläufiger Sondagen die jüngste Entwicklungsphase der Siedlung (in die Mitte des 13. Jahrhunderts) vorausgesetzt wird.

Anmerkungen:

¹ Vergleiche: Snášil R., Záblacany — raně středověká zaniklá hutnická osada. Slovácko 1964, 123—133; Systematiky výzkum zaniklé středověké osady u Polešovic. Slovácko 1965, 105—110; Dosavadní výsledky výzkumu na zaniklé raně středověké osadě Záblacany u Polešovic. Referat. Praha 1969, unpubl.; Průzkum zaniklých středověkých sídlišť na jihovýchodní Moravě v letech 1964—1968, AR XXII, 1970, 339—344; Zu den Möglichkeiten der Benützung von naturwiss. Methoden in historisch-archäologischen Abteilungen von ausserzentralen Museen, in der Beilage VVM XXII, 1970, 85—88; Zu den Methoden und Teilergebnissen der Erforschung mittelalterlicher Dorfwüstungen im mittleren Marchgebiet, in der Beilage VVM XXII, 1970, 82—84; Die Ergebnisse der 5. Saison der systematischen Erforschung von Záblacany. PV 1970, 59—61; Záblacany vystupuje z podzemí, Slovácká jiskra, č. 1—3, 1971; Die Gelterndmachung der sog. Hilfswissenschaften bei der Interpretation der Grabung der Siedlung Záblacany. Referat. Malé Vozokany, 1971, im Druck; Vorläufige Ergebnisse der 6. Grabungssaison in Záblacany. PV 1971, im Druck; Přírodní prostředí Záblacan a strava jejich obyvatel v 11. až třetině 13. století, Referat, Bratislava 1972, im Druck; Záblacany, in: Zaniklé středověké vesnice v ČSSR I., 89—116, 1972, Uherské Hradiště; Archeologický výzkum u Polešovic v roce 1972, Zpravodaj města Uherské Hradiště, 1973/1, 2—4.

² Die agrochemischen Bodenanalysen arbeitete das Labor OZS Uherské Hradiště aus.

³ Wertete Ing. M. Hanák, Brankovice, aus.

⁴ Wertere Dr. P. Havlíček, ÚÚG Praha, aus.

POSLEDNÍ ARCHEOLOGICKÉ PŘÍSPĚVKY K NEJSTARŠÍM DĚJINÁM KROMĚŘÍŽE (okr. Kroměříž)

JOSEF BLÁHA. Okresní muzeum, Kroměříž

(Tab. 50)

Dějiny Kroměříže před 12. stoletím nejsou osvětleny historickými prameny a archeologických pramenů, kromě několika ojedinělých starších nálezů, není, neboť nebyly již řadu desítek let podchycovány.

Teprve v r. 1970 bylo z výkopu před domem čn. 96 ve Farní ulici zachráněno menší množství zlomků středohradištní keramiky (9.—10. stol.) a polovina kostěného jehelníčku (čís. přír. 356/70).

J. Slovák zachytí pro starší dějiny Kroměříže závažnou zprávu, údaj o nálezu staroslovanského pohřebiště (kostrové hroby s náušnicemi, nádobami atd.) v místech dnešního Ústavu soc. péče, Na kopečku čp. 1480.¹ Nalezené předměty jsou nyní nezvesiněné. Se záměrem pokusit se ověřit Slovákovu zprávu byly v červnu r. 1972 položeny dvě menší zjišťovací sondy (300 × 100 cm) na dvoře zmíněného ústavu, avšak s výsledkem negativním. Přesto však byly v sondě I nalezeny zlomky slovanské keramiky, vycházející morfologicky ze středohradištních tradic, ačkoliv se jeví inladší než zlomky z Farní ul. Je možno je datovat do 10.—11. stol. Z druhé sondy byl získán hlavně pozdněstředověký, převážně již glazovaný keramický materiál. Zjištěny byly základy kamenné stavby, zapuštěné do odpadní jámy s inventárem, odpovídajícím hlavně 16. stol. (tab. 50:1). Z nálezů z této sondy uvádíme kahan a talíř, postříkaný zelenou glazurou (tab. 50:2,3). Tyto formy talířů byly také nalezeny v bohatém střepovém materiálu 17. stol. z hrnčířských pecí na Riegrově nám. v Kroměříži.

Hradištní nálezy z Farní ul. a Ústavu soc. péče dokládají osídlení okrajů třetihorní říční terasy, které byly navíc v obou případech částečně utvářeny jako ostrožny, se svahy příkře se svažujícími do přilehlého luhu. Nálezu je zatím příliš málo, abychom mohli rozhodnout, nakolik se v obou případech jedná o různé sídliště jednotky ve smyslu časovém i prostorovém (vzdálenost mezi oběma nalezišti je cca 600 m).

Pokud by se podařilo prokázat Slovákem uvedené slovanské pohřebiště, lze v těchto místech důvodně předpokládat i existenci kostela, vzdáleného potom jen několik desítek metrů od pozdějšího biskupského hradu (stál na místě dnešního zámku). V souladu s touto myšlenkou je nutné připomenout i názor V. Richtera, že gotickému biskupskému hradu předcházel raněstředověký dvorec s kaplí a ještě dříve velkomoravské hradisko — to ovšem leželo v inundaci Moravy.² Přitom by

ovšem nebylo vyloučeno, že dvorec, uvažovaný u nynějšího zámku, mohl být již velkomoravského stáří.

Důvěryhodný pramen Granum catalogi z 1. pol. 15. století uvádí, že biskup Bruno ze Schauenburka (1245–1281) přenesl město Kroměříž z ubohých bažin na vrch nad řekou Moravou.¹ K tomu je třeba ještě podotknout, že převážná většina mladobrádinství keramiky v depozitáři kroměřížského muzea pochází z nalezů, učiněných při regulaci Moravy (např. celé nádoby I A 894/812; 864/446; 910/828; 893/811), další nalezy jsou pak např. z Vodní ulice bažinám přilehlé a z prostoru staré mincovny. Z areálu pozdějšího Brunova města „na vrchu“ mladobrádinstních nalezů téměř neznáme, ačkoliv právě odtud pocházejí bohaté nalezy kroměřížské, ovšem již vrcholněstředověké keramiky.

P o z n á m k y :

¹ J. Slovák, Stručné dějiny města Kroměříže. Kroměříž 1922,4.

² V. Richter a kol., Kroměříž, Praha 1963,9–12.

³ Tamtéž.

Letzte archäologische Beiträge zu der ältesten Geschichte von Kroměříž (Bez. Kroměříž). Für die Klärung der Anfänge und der ältesten Historie der Stadt Kroměříž fehlen bisher beweiskräftige Quellen. In den Jahren 1970–1972 hat man jedoch an zwei Stellen des Stadtareales kleinere Fundkollektionen gewonnen, die eine Besiedlung im 9.–11. Jahrhundert belegen. Diese Funde sind die ersten, wenn auch noch spärliche Belege von der Existenz eines grossmährischen Vorgängers der heutigen Stadt. Sie sind ferner auch der erste Behelf für die Lokalisierung des vorläufig hypothetisch vorausgesetzten frühmittelalterlichen Gehöftes, an dessen Stelle später die gotische Burg der Olmützer Bischöfe gegründet wurde. Auf dem keramischen Material, im Museum in Kroměříž deponiert, kann in groben Zügen auch der mittelalterliche Bericht (aus Granum catalogi) von der Übertragung der Stadt Kroměříž von den Sümpfen auf den Berg oberhalb des Marchflusses dokumentiert werden, welche nach der Mitte des 13. Jahrhunderts der Olmützer Bischof Bruno von Schauenburg durchführte. Offen bleibt vorläufig der ältere Bericht über den Fund des slawischen Skelettgräberfeldes in der Nähe des heutigen Schlosses. Aus der Sonde, welche an dieser Stelle ausgehoben wurde, hat man außer altslawischen Keramikbruchstücken auch eine umfangreiche Kollektion von spätmittelalterlichen (16.–17. Jahrhundert) Funden gewonnen, aus welcher wir eine Auswahl bringen.

R A N Ě S T Ě D O V Ě K Ě H U T N I C K Ě D Č L N Y V P O L E S Í O L O M U Č A N Y

(okr. Blansko)

VĚRA SOUCHOPOVÁ, OVM Blansko

V roce 1972 pokračovalo OVM v Blansku ve zkoumání lesních tratí v oblasti Olomučany – Růdice, ve střední části Moravského krasu. Prozkoumali jsme informativně lokalitu v lesním oddělení č. 86,¹ zmiňovanou už Jos. Skutilem,² a dále nově objevovaná naleziště v lesních odděleních č. 98 a 99.

Lokalita č. 86 se rozprostírá po pravé straně silnice vedoucí od Olomučan do Adamova (Doubská cesta). Plocha naleziště je značně rozchlá. Na rozdíl od jiných zkoumaných lokalit je zde terén silně členitý s velkým množstvím prohlubní a vyvýšenin. Na severní straně naleziště je také několik prohlubní, zřejmě po dobývání rudy.

Lokalita č. 98 leží na pravém břehu potoka tekoucího od studánky „U kukačky“. Břeh potoka je značně narušen meandrováním, naleziště se rozprostírá ve výšce cca 4 m nad hladinou a je dochováno jen částečně (plocha 4 × 7 m). V této části polesí je patrná kumulace menších nalezišť stejného typu — naproti lokalitě č. 98, na druhé straně potoka, byly zjištěny stopy po miliřích, výše proti potočnímu produ na levém břehu se nachází lokalita č. 89, zkoumaná už v r. 1971, a níže, na pravém břehu, lokalita č. 99. Leží na silně vyvýšené ostrožně nad potokem a je hustě porostlá mlázím.

U všech uváděných lokalit se nacházela kulturní vrstva sytě černé barvy, promísená struskou a úlomky výmazů z pecí přímo pod vrstvou lesní půdy 5 až 8 cm silnou. Z hlediska technologického postupu tavby zaslhuje pozornost především struskový koláčovitý útvar (lok. č. 86, katalog. č. 1-S-010960), jehož vypuklou část, hladkou a lehce poškozenou korozí, lze charakterizovat jako výlitek či otisk spodní části pece nebo výhně. Vrchní část výlitku je členitá. Při napilování malé plošky se ukázalo, že oproti jiným struskovým bochníkům je kus značně bohatý železem. Jedná se

P R E H L E D V Ý Z K U M Ū 1 9 7 2

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktori: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

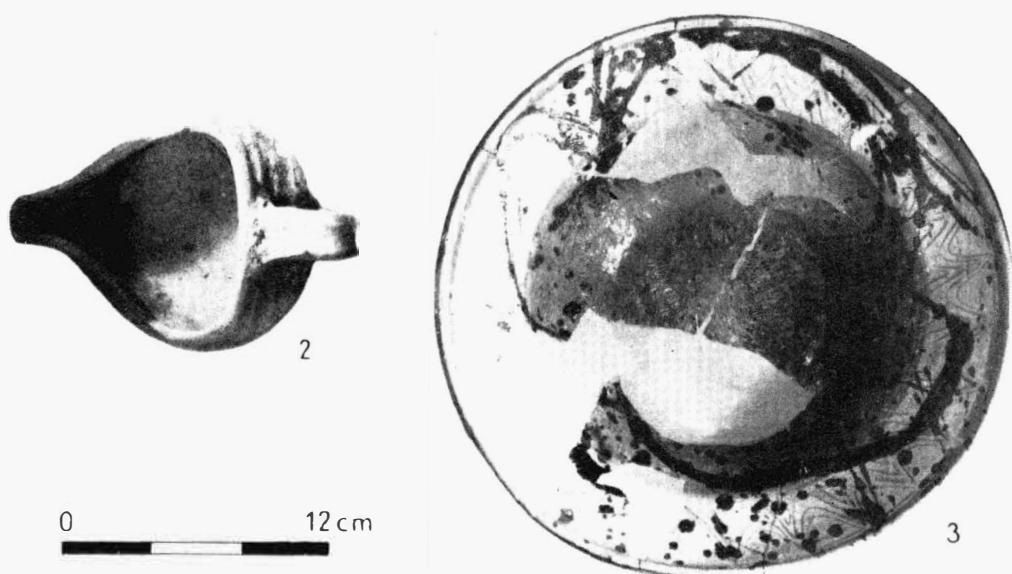
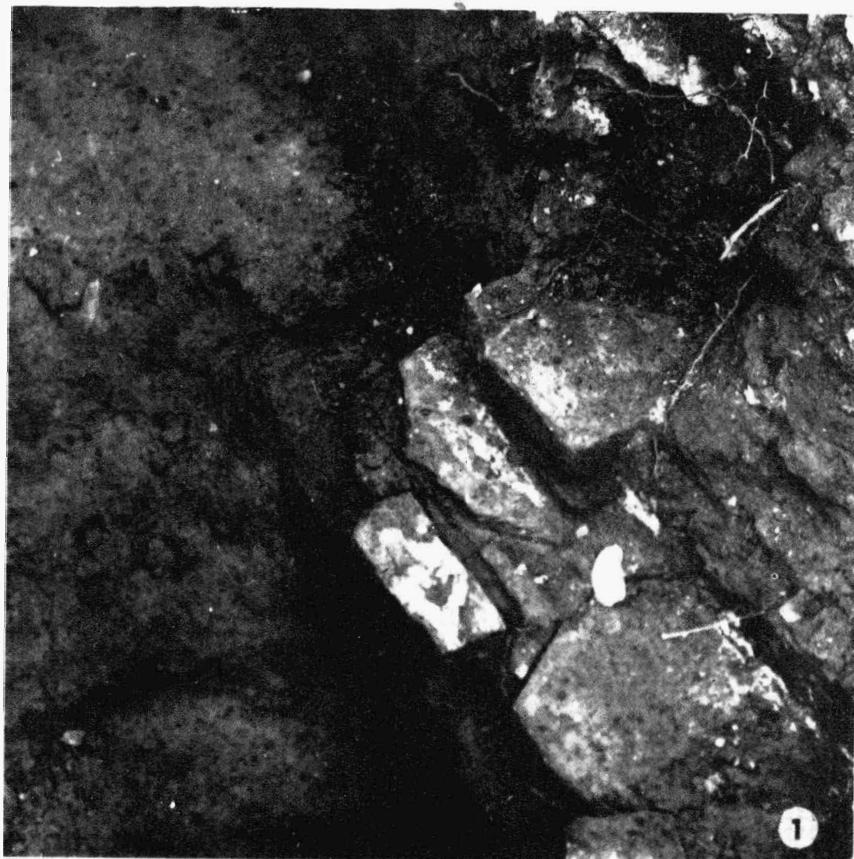
Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, A. Životská

Na titulní obálce: laténská spona z Rajhradu

Tiskem: Graflia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Evidenční číslo ÚVTEI—73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné

Tab. 50

Kroměříž (okr. Kroměříž). 1 základy stavby zapuštěné částečně do pozdně středověké odpadní jámy; 2–3 keramika ze sondy II. — 1 Fundamente eines teilweise in eine spätmittelalterliche Abfallgrube eingelassenen Baues; 2–3 Keramik aus der Sonde II.